

Цетиње, 4. марта.

Навалили као зло вријеме, а онај ђаурлук у Биограду узјогуннио се па никако да пољуби руку барона Ерентала и да моли за опроштај. Зивкају га да приђе, поднесе му руку под уста и обећавају му пуно лијепих играчака, али овај ни ни да би главе окренуо.

То је сад нова опасност по европски мир. Аустро-Угарска, од вајкада мирољубива, не тражи много. Тражи само да Србија прихвати пружену руку. Као велесила првога реда она ето сама изилази у сусрет Србији. То је без сумње велика жртва коју приноси на олтар европскога мира. Више се од ње не може тражити. Србија треба да се сагне и да пољуби пружену руку. Треба само да замоли за опроштај. То није ништа много. Треба само да каже да се одриче територијалних уступака, а то такође није ништа. Од ње се не тражи богзнашта. Треба само да каже да хоће с нама да живи у миру, а и то није ништа много. Само се по себи разумије, кад хоће мира, треба и да нас о томе дјелом увјери, а то је лако учинити. Треба само престати с наоружањем, а што је поручено бацити прије још, но што стигне до Солуна, у море. То ће јој шта више бити од користи, јер ће јој више остати у џепу. Зар је то много? И зар би то нешто страшно било да нам Србија у једној ноти све то лијепо и разговетно каже, и онда још, декорације ради да дода, да и у будуће одустаје од свих жеља у погледу Босне и Херцеговине? То и ништа друго не тражимо ми.

Европа сад може јасно да види, ко је за мир, а ко за рат. Србија ако не пристане на оно што тражимо, очевидно је за рат, и онда мора поднети пошљедице такога држања. Ми не можемо трпети сусјед који нас стално ратом угрожава.

Тако бечка господа.

Како видите, све је то због тога што Србија неће да падне на колџена и да моли за опроштај, љубећи барона Ерентала у руку. Из тога испредају вазда којекаквих закључака, само да нас могу објединити како нарушавамо мир. Један је од тих закључака тај, да Србија мора не само одустати од захтјева српскога јавног мњења, и не само себе понизити и прићи руци, него и написмено дати да хоће мира, и то одозго још и разоружањем потврдити. Ако хоћете да правилно оцијените тај аустро-угарски корак, окрените цијелу ту акцију наопако и замислите, да ми то све тражимо од ње. Посланик српски у Бечу иде на Балпац и подноси ноту своје владе из Биограда, у којој ова тражи од владе аустро-угарске да се у прецизној форми

изјасни, што ће имати обавезну силу, мисли ли са Србијом живети у миру, и ако да, онда за доказ да се разоружа.

Шта би аустро-угарска влада одговорила? Затрештао би ваздух над Европом од њене вике и праске. Проглушила би уши свијету о нашој ароганцији, о нашем изазивачком држању, и нашла би у томе оправдан повод рата.

А кад све то она чини према нама, онда је то доказ њене мирољубивости. Па да је само то! Не. Она иде и даље и не тражи само понижење, него и потпуно капитулације. Тражи потпуну побједу без рата.

На тако што може пристати само онај, који је пао на теме. Србија на то до данас није пристала и неће. Гроф Форгач, који је у томе правцу већ прије десетак дана учинио корак код србијанске владе, по свој прилици мораће се задовољити негодговором, у најбољем случају с обећањем на какво згодније вријеме у будућности. Србија не смије ићи ни корака даље; ни за педал даље од линије, коју је поставила својим одговором на руску ноту, којом јој је Русија савјетовала да се из првога бојног реда повуче и ствар остави да ријешу европска конференција. Свако даље одступање било би не само фатално, него и срамно по српске државе и српско име. Цијела Европа да је захтијевала оно што Русија, не бисмо јој учинили; Русију смо послушали, и ту сад мора бити тачка. Извјесно даље нас неће терати Русија, а ни сама даље ићи неће. По расположењу осталијех сила, осим Њемачке, изгледа да ни оне даље не мисле ићи. Сви листови француски, енглески, талијански и руски осуђују даље захтјеве аустро-угарске и велеле, да Ерентал не изазива даље. Француска и Енглеска неће напустити Русију да јој Ерентал нанесе увреду и понижење. Њемачка штампа до душе и даље пријети и демонстрира са својим савезништвом, али на то почињу полако да у својим одговорима пријете и листови из противнога табора. А Француска, Италија, Енглеска и Русија располажу данас, по признању самих њемачких листова, са девет милиона ратника, осим флоте, која је више од десет пута јача од аустро-њемачке.

Силе савјетују да се сад састане конференција. Ерентал још једнако тражи, да му Србија падне на аман, па онда да иде на конференцију. Хоће силом да га Србија пољуби у руку и гледа у отказу Србијиног нову опасност по европски мир. Ово је једини случај кад се с њим слажемо — једини последије прогласа анексије. Има право што то тражи, иначе би нам Аустро-Угарска мо-

гла још умаћи с читавом кожом. Противу Божје методе, како он казни људе и државе, нећемо се борити, зато и не желимо памети оном, коме желимо казну.

И опет јој право није

„Кад се оре поп не море, кад се пије попу двије, и опет му право није.“

Тако је Босанац окарактерисао човјека, кому се не може угодити. То се на длаку може примјенити на Аустро-Угарску.

Пронашла је од некуда, да јој мала Србија у савезу с Црном Гором постаје опасна, и отишла је на давију код Европе. Док се овамо представља као велесила првога реда, која с висине и са благовољењем гледа на малишане, на нејаку Србију и Црну Гору, донде Европи подноси жалбу, као да јој од нас пријети погубија, и моли је, да уложи своју ријеч како би нас привољела на мировање, иначе би ће принуђена да себрани.

Вук отишао код медвједа на жалбу и тужи јагње да се спрема, да га поједе. Сад баш оштри зубе. Призор смијешан до душе, али истинит. Медвјед гледао — гледао, па најзад повјеровао. Види шта је у ствари. Вуку плуснула вода на уста гледајући слатки залог, па да свијет не би казао да је крвожедно напао на јагње, послужио се подитиком да оптужи јагње да хоће да га поједе и тако да се стави у одбрану своје егзистенције. Наравно, онда мудрост захтијева, да не сачека док јагње наоштри зубе, него да га нападне одмах и разреде.

То ето чинила је и чини данас Аустро-Угарска спрам Србије. Виде велике силе угурсулук под маском невиности, али да не би морале засуканом руком бранити правду и слабу Србију, на чијој је страни правда, склониле се на интервенцију. И интервенисаше и рекоше Србији, да се вуку уклони с пута, да не би имао изговора „да се брани“ Савјетоваше јој да одустане од својих потраживања, на које је Аустро-Угарска похлепно зинула, и тако да јој одузме разлог да се на Србију потужи. Остало ће бити њихова брига.

Видјећи добру намјеру великих сила и вјерујући безусловно братској Русији, Србија је поступила по њеном захтјеву. Изјавила је, да овом приликом не тражи од Аустро-Угарске ништа, ни територијалних, ни политичких ни економских уступака. Нарушену правду повјерава безусловно ријешењу великих сила.

Тиме је сасвим напустила своје дојакошње становиште пред Аустро-Угарској, и ишчезла је.

Та изјава Србијина учинила је у Русији, Енглеској, Француској и Италији најбољи утисак. Све те силе нашле су да је Србија поступила мудро и да је учинила велику жртву за очување мира. Тако рећи у једном магнуењу ишчезла је с позорнице.

Али то што је за све те велике силе довољно, није за Аустро-Угарску. Налази, да је поступак Србијин знак окрета на боље, али да није жртва онолика, колику би она

хтјела. Србију треба гонити, треба је уништити, обезоружати и осрамотити. Србију треба згазити, па и разгазити. Мирољубивост великих сила тумачи као слабост, а послушност нашу према њима, нарочито према Русији, као плашљивост, и сад је предузела офанзиву. Није јој је довољно што је Србија изјавила. И није задовољна с формом. Треба њу нарочито да извјести о своме ријешењу. Она неће да буде, на равној ноzi с другим државама. Србија је дала изјаву свима силама па и њој; њој то није доста него хоће засебно и у оној форми да јој се да изјава, коју њен посланик у Биограду диктира.

То је већ прешло сваку мјеру допуштенога. Нема Аустро-Угарска никаква права да тражи, да буде од стране Србије претпостављена осталим силама. Што је довољно овима, мора и њој. Нарочите изјаве и обавезе није дужна давати ником.

Ово, што Аустро-Угарска чини, просто је насиље. Просто придавила је Србију и силом хоће да изгњечи из ње оно што јој за конференцију треба. Србија изјављује да не тражи од ње ништа, а она навалила да ту изјаву учини њој нарочито, и то у оној форми у којој она хоће. Просто — диктира. То ништа друго није него дрско изазивање. Тражи навалично рат, а непрестано увјерава како је за мир. У ствари је за услован мир. Ставља услове и тражи да се испуне, иначе пријети ратом. Ко на те услове не пристане, нарушилац је европскога мира, а она је невинна ка сушта чедност.

Напошљетку морале су изићи на сриједу и силе које су у њену корист у Биограду интервенисале и викнути јој, да је њенога доста. Иначе може бити свашта. Нарочито се у томе истакла француска штампа.

Превоз оружја и муниције

Пола клеветнички, а пола тронито до дна душе заванила је бечка штампа кад је чула, да је Турска пропустила оружје и џебану, која је стигла у Солун из Француске за Србију. Речитошћу, која саслужује много бољу тему и поштенију сдржину, покушава да убједи Турску, како то није требало да чини. Она, која такођер хоће мира, није требало омогућити Србији да дође до оружја и муниције, јер ова хоће рат. Пријети да поједе Аустро-Угарску, а то је малчице голицава работа. И пошто је на све могуће начине покушала да увјери отоманску владу да је требало превоз забранити, окреће се и да одвратно клевета. Не може без свог старог заната.

Већ поодавно мења све могуће ноте да баци сумњу на Србију и Црну Гору како хоће да окупирају новоназарски Санџак. Сваки час привиђале су јој се неке наше чете, па редовне трупе, па нека артиљерија, постирана на граници тога Санџака. Од прокламоване анексије до данас није дана било кад није проналазила по који наш покрет, по коју нашу намјеру да се бацимо на Турску и да од ње откинемо што нам Аустро-Угарска закрађује. То чини и сад. Пошто се сита накукала што је провоз оружја допуштен, окреће се да јој докаже, како ће Србија то оружје употребити и противу саме Турске. Као да стање на Балканскоме Полуострву зависи само од нас, па можемо радити како нам кад прасне у главу. Не ће да зна, или зна па намјерно затвара очи пред фактом, да је размјештај сила и прилика на овоме нашем Тропољу од анексије такав, да је најмудрије што можемо чинити то, бити Турској искрени пријатељ и стојати уз њу раме уз раме. То не зависи од наше

худи, него нам је наложено неумољивом силом новог стања. Ми смо сви, колико нас је год на овоме нашем Полуострву, угрожени од Аустро-Угарске, и никоме присебном човјеку не може пасти на памет да тражи кавге међу нама док је освајач на прагу.

Без сумње аустро-угарска штампа полази с гледишта, да су државници у Цариграду шчишћени са сокака и бачени у канцеларије да управљају судбином отоманске империје. Не допушта да и тамо има разума, мудрости и искуства. Представља ствар тако, као да овдје свијет живи по тренутним импулсима.

Турска нема рачуна без потребе да ствара од Србије и Црне Горе нове непријатеље. Њени државници гријешили би ако би отурили онај морални капитал, који су стекли у нашој увиђавности, да са моћним сусједом, с којим смо истина дијелили доста јуначких мегдана, треба од јако у нашем сопственом интересу да живимо у трајној љубави. Разумије се, да нико своје пријатељство неће наметати, па ни ми ако би Турска почела из необјашњивих разлога да суди намећу маркграфу Палавићинија и аустро-угарске подмукле штампе. Интерес би нам онда заповједно налагао да и ту чињеницу узмемо у калкул. Ми са задовољством констатујемо до то није случај, и да је отоманска влада у овом погледу погодила прави пут.

Није истина ни да је српско оружје намијењено Аустро-Угарској. То је нова клевета. Ако би допуштено било нагађати, онда би се с истим правом рекло, кад Русија попуњава своје оружно стање, да је наперено на Њемачку и Аустро-Угарску, пошто су јој остале границе за сада мирне. Исто тако могло би се рећи за Њемачку да се оружја противу Русије и Француске, јер је с треће стране, према Аустро-Угарској, обезбијеђена савезом. Италији би се могло уписати у грех да је оружја противу Аустро-Угарске, јер неће ваљадата нападати Средоземно Море, које је одасуд иначе опкољава. А шта да се каже за Аустро-Угарску? Зар се она не наоружава и није ли то исто чинила и до сад? С истим правом можемо рећи да се оружја противу нас и Турске. То право у толико је основаније што дјела несумњиво показују куда смјера. Она је анексијом јасно посвједочила да је изишла из резерве, које се деценијама држала, и да је постала освајачка држава. Куда ће него на Балканско Полуострво! Неће ваљадата продирати према Њемачкој, Русији или Италији. Њен је правац Солун, а на осталим границама само се брани, ако би јој Италија или Русија запријечиле пут.

То је факат јасан као сунце. Пред тим фактом и пред таквом будућношћу турски државници не могу бити слијепи. Балканско Полуострво треба бранити, а ко ће га први и најодлучније бранити од онога народа, који је први на реду да буде коначно прегажен? Ко боље него ли Србија и Црна Гора, чији је дио народа зликовачка Аустро-Угарска већ прогутала?

Бити сад тако малоумним и дати се из некаквих трулих обзира према освајачкој Аустро-Угарској наговорити да постану савезници свога душмана, а непријатељи онога народа и њихових држава који су силом прилика постали браниоци Турске државници у Стамболу нијесу способни. То су својим ријешањем о пропусту оружја и муниције за Србију доказали.

Србија се оружја, јер би то морала чинити и у миру. Оружја се јер на то има право и налаже јој дужност. Нарочито је дужна то чинити данас кад се нагло оружја Аустро-Угарска и кад јој пријети. Свака се држава обезбјеђује оружјањем, па и Србија.

Али све и кад би истина било да се Србија оружја да нападне Аустро-Угарску, зар једна тако моћна држава смије тражити да јој све државе буду на аргатлуку и да се сложе противу мале Србије, не дајући јој да се спреми, докле велика Аустро-Угарска чини то без препрека? Ако ће се пријечити оружјање Србије, греба запријечити и Аустро-Угарској. Пржабабе само траже да сусједи вежу противника и држе везаног док се други спрема да га убије. То би било саучесничство у разбојничштву, а то Турска није хтјела да уради.

Евала јој!

Све саме интриге!

Код нас се лијепо каже: свако по себи суди. То се на нашу сусјетку најбоље примјенити може. Шта ко ради, она само сумњичи и у свакој ствари интриге гледа. Све по себи суди.

Када су Србија и Црна Гора устале противу незаконите отима-

чине Босне и Херцеговине, она се побунила и на сав глас је дигла дреку како српске државе хоће да интригирају. За њу су интриге биле оправдани протест српских држава противу једне онакве отмице као што је била анексија.

Када, по угледу на њу, ни Црна Гора ни Србија нијесу сједеле скрштених руку, него су попут ње, и оне избацили војску на границу и учиниле потребне мјере предострожности, она је у томе гледала изазивање и неко нарочито интригирање.

И томе сумњичењу и интригирању није било краја. Сваки поступак српских слободних земаља њој је био сумњив и у свему је гледала нечесове интриге.

И када бисмо све то стали да исписујемо, потрошили бисмо силан број страница овога листа.

Њој је и сада сумњиво држање Србије!

Она никако није задовољна одговором Србије на руску представку. И ако су тим одговором све велике силе задовољне и симпатично га пропратиле, Аустрији се и ту сумња порађа.

И она ту своју сумњу ни мало не крије. Напротив, изражава је потпуно отворено. Каже: то је маневар Србије, да добије вријеме да доврши наоружање!

Да Аустрија ни мало није задовољна овим исходом ствари, нама је потпуно јасно. Најзад о томе најбоље даје доказ жучни тон аустријских листова, који већ не знају што раде од сила бјеснила. А ко губи има право и да се љути.

Само је по сриједи нешто, што се, ни овом приликом, не може нашој сусјетки никако одобрити. То су ове сумње, ове интриге.

Она нама подмеће да ми интригирамо, да нешто недопуштено радимо, да нешто скривено смјерамо.

Нама интриге подмеће, а њој је то једино оружје у овој неравној борби.

Нека се само сјети протурања својих измишљотина како ми изазивамо; нека се сјети онијех силних тужби што их потурује Европи, подмећући нам најодвратније; нека се сјети интриге између Србије и Црне Горе о тобожњем сеператизму Црне Горе и отцјепљењу од Србије; нека се сјети интриге о упаду Срба у Новопазарски Санџак; нека се сјети свега, па ће доћи до закључка, да је она баш та која интригира и која, пошто пото, хоће својим недозвољним испадима да нас изазове и силом скрене на странупутицу.

Њена штампа може у томе правцу и даље продужити, али у напријед нека је увјерена, да јој то све неће ништа помоћи, јер се бар сад добро види какав је ко. Суд створен о Аустрији ни мало по њу није ласкав. Зато јој је и сав рад у овом правцу потпуно бескорисан.

Руска представка

српски одговор

Пријатељска представка, која је упућена Србији од стране руске владе 17. фебруара гласи:

„Ми констатујемо са задовољством да Краљевска влада остаје при својој одлуци; да не напушта своје мирољубиво држање, да избјегава све што би могло изазвати оружани сукоб између Србије и Аустро-Угарске, и да не предузима војне мјере на граници. Ми смо увјерени, да животни интереси Србије, којима смо увијек указивали најискренију симпатију, дистују јој императивно такав правац држања, који једино одговара општим данашњим потребама.

Ми смо се, осем тога, могли увјерити да Силе нијесу расположене да укажу своју помоћ идеји о територијалној добити у корист Србије. Српска влада треба из тога да закључи, да ће сви њени

напори, да приволи Силе да подрже њене претензије у том смислу, остати без резултата и да она може сачувати симпатије Сила само ако одустане од наваљивања са захтјевима, који би је могли довести до оружаног сукоба са Аустро-Угарском.

Нама лежи на срцу, да сачувамо Краљевску Владу од сваког таквог држања, које би је могло изложити таквој опасности.

Ми се надамо да ће Србија, као што је већ изјавила, остати вјерна својим обећањима да шљедује савјетима Великих Сила; ми држимо у исто вријеме, да би Српска влада у садашњим приликама требала да изјави отворено тим Силама, да она не остаје при својим територијалним захтјевима и да оставља одлуци Сила све што се односи на ријешење отворених питања. Тада ће Силе моћи употребити сав свој труд у корист српских интереса.

Њој је шљедовала ова циркуларна нота, коју је министар спољних послова, г. Миловановић, 25. фебруара упутио посланствима Србије у Петрограду, Берлину, Лондону, Паризу, Бечу, Риму и Цариграду:

„Одазивајући се пријатељским савјетима Царске Руске Владе, српској краљевској влади је част упутити Вам шљедују изјаву с молбом да је изволите саопштити Влади код које сте акредитовани:

Србија, сматрајући да је правни положај њен према Аустро-Угарској последице прогласа анексије Босне и Херцеговине остао нормалан, нити има намјеру изазивати рат са сусједном монархијом, нити жели мијењати своје правне односе према њој, продужујући да врши, на основу узајамности, своје сусједске дужности и да одржава са њоме као и у прошлости односе, који потичу из међусобних материјалних интереса.

У духу становишта коме се вазда почињавала, да је питање босанско-херцеговачко европско питање, те да припада силама потписницама Берлинског Уговора да донесу решење како односно анексије тако и односно редакције чл. 25. Берлинског Уговора, Србија, ослањајући се на на мудрост и правичност Сила, предаје њима, без резерве, као надлежном суду, своју ствар и не тражи, шљедствено, од Аустро-Угарске, тим поводом никакве накнаде, ни територијалне ни политичке, ни економске.“

Српство

Савез српских витезова. У Србији је изведена заједница свију витешких друштава под општим изазивом „Савез српских витезова“

Буџет у Србији. Народна Скупштина у Србији примила је буџет за ову годину, који предвиђа 103.644.104-03 динара прихода а 103.273.148-41 динар расхода.

Исељивање у Америку. Како јављају из Бове Которске, тамо су се почели јатомице поново да исељивају у Америку најбоље људске снаге.

Словенство

Педесетогодишњица. Угледни руски новинар и књижевник А. Суворин, власник и уредник руског листа „Ново Вријеме“ прославио је 27. фебруара педесетогодишњицу свога књижевног и новинарског рада.

Ко макар и приближно умије да оцјени напоран рад на новинарству и тешки рад на књижевности умеће оцијенити и колико поштовања заслужује човјек, који је на тешком раду истрајао педесет година.

Придружујемо се многобројним поштоваоцима слављениковим и желимо да још дуго крешће послужи својој отаџбини, Словенству и нама Србима, који смо свагда имали да издржимо велике борбе у сукобу оријента и окцидента, бранећи час запад од најезде Истока, час Исток од најезде запада, као што је сад.

Слава Алексеју Сергејевићу Суворину!

Гогљева стогодишњица. Ове године 19. марта навршује се сто година од како се родно чувени руски писац Гогољ те се чине припреме у Русији да се тај дан на свечани начин прослави. Овај ће дан прославити и сви руски клубови и сваки кружок, по осталим државама.

Борба међу католицима. У Босни и Херцеговини постоји и хрватска народна заједница, која се по својим начелима ни у чему не разликује од хрватских франковаца. До сада је духовних отацове странке био надбискуп Штадлер, а председник адвокат Никола Мандић. Али је нешто између Штадлера и Мандића дошло до сукоба. Штадлер тежи Риму и Бечу, а Мандић би Бечу и Пешти, ради чега се и примио за члана мађарске банке, која се у Босни оснива. Ових дана је

био скуп хрватске заједнице у Сарајеву. Том приликом се противу Мандића подигла толико силна бура, да му је јандармерија морала да чува кућу! Уз Мандића су остали фрањевци, јер су по дојави Штадлеровој искључени из избора за сабор, док су сви остали католици уз Штадлера, чији је сада кандидат за председника адвокат Сунарић из Бања Луке, шурак Мандићев.

Нови франковачки напад. У уторак у вече имали су Старчевићанци свој састанак и када су завршили рад пошли су да испрате свога вођу Мила Старчевића до стана. Кад су стигли близу његова стана испадну пред њих, у дрвећу сакривени, Франкови легионаши, те стадоше пуцати из револвера и багинама и камењима ударати Старчевићанце. Послије се изгубише у тами. Том приликом је много рањено. Др. Живко Петричић, адвокат, рањен је у ногу, један студент у ребра, а Л. Старчевић у главу. Полиције није нигдје било. Сад је јасно зашта су легије.

Гласови поводом анексије

Бојкот у Србији

Омладина и добровољци у Шапцу, у Србији, једногласно су ријешили, да осудно и најнемилоствивије бојкотују својскога, који би се на линији Шабач-Биоград возио или робу преносио аустријским бродовима. Тако и треба!

Српска нота

Кад већ нијесу нашли ништа паметније, аустријски листови изнесе, да пошљедња српска нота није ништа друго него само празан изговор како би Србија добила времена за наоружање, јер у Биограду држе да ће Србија до 16. ов. м. бити потпуно спремна за рат.

Шта све нећемо чути!

Међународна конференција

Осврћући се на ужурбани рад Русије, Енглеске, Француске и Италије, страни листови долазе до закључка да ће се међународна конференција скоро састати.

Њемачки листови противу конференције устају, јер сматрају да у Бечу и Берлину неће одобрити конференцију, која би изашла са сувим захтјевима, а да се прије тога не одговори аустријским захтјевима. Њемачки листови нарочито су огорчени што и Француску виде на противној страни.

Судар торпеда

Аустрију прате неприлике на сваком кораку. Нарочито те неприлике оскачу због тога што су такве природе, да показују како у Аустрији није све онако како би они хтјели да представе.

У њеној војсци завладао је дар-мар. Војници или се међу собом пушкарају или себи одузимају живот или бјегају у српске земље. Ни у грађанству, резерви њеној, није ништа боље. Догађају у Загребу, Прагу и др. мјестима о томе најбоље говоре.

Ни са својом ратном мрарицом Аустрија боље не стоји. „Хусар“ јој се насукao и коначно пропao, други торпед јој се био такође насукao, а сад из Пуља јављају да су се торпеди „Випер“ и „Крокодил“ на отвореном мору сударили и том приликом „Випер“ толико настрадаo, да сада ни за шта није.

Као што се види, на све стране расуло, а на прагу рат.

Српска нота и Скупштина

Посланик Ј. Жујовић упутио је у Нар. Скупштини питање на министра спољних послова о руској представи и српској ноти, нашта је министар Миловановић прочитао у целини како руску представку, тако и српску ноту. Жујовић је на то истакао да је задовољан и одговором и радом владиним и изјавио је: „Влада је успјела да одржи нормалне односе и са оном монархијом, која је око наше отворене границе начетила своју војску. Она је успјела, да, по цијену своје велике популарности, до данас одржи мир који је тако потребан и нама и европским народима. Не одричући се права Србије и српског народа; не напуштајући становиште, које је узела од почетка европске кризе створене аустријском аватиниом Босне и Херцеговине; не очекујући никакве дарове од Аустро-Угарске — влада је, као што чумо, нашу ствар српску повјерила најнадлежнијем суду, који има да решава о свима пошљедицама Берлинског Уговора. Праведна је наша српска ствар. Мудар је поступак владин. Ред је сада да и велике силе покажу јесу ли паметне јесу ли мудре.“

Ову је изјаву цијела Скупштина одобрила.

О сазиву конференције

Као што из Лондона јављају, ирски народњак посланик Дилон упутио је у енглеском парламенту питање државном секретару Греју о томе какви су кораци предузети за састанак европске конференције, која би средила односе што су настали послједице објаве анексије Босне и Херцеговине, и када ће се та конференција састати. На ово је државни секретар Греј одговорио, да силе раде на томе, али да се не зна тачно када ће конференција бити сазвана.

Како барон Питнер суди

Јављају из Мостара: Прије кратког времена барон Питнер, поглавица у Херцеговини, обилазио је околину Мостара. Када се враћао натраг, у путу је наишао на једног селака из околнине, који је стругао дрва. Барон се код њега заустави и започе разговор. Када је од селака дознао да је Србин, он га упита, гдје би он, у случају рата, нашт му селак одговори, да би пошао пут Црне Горе, ако би морао, ако ли не, пошао би у Мостар.

„Па што би ти у рату кад оружјем не умјеш да владаш?“ подсмјехнуо му се барон знајући да селак није служио војску.

Селак, и не сањајући с киме разговара, одрешито му одговори, да би и он, попут његовијех старих, војевао противу непријатеља, а да би се лако обикнуо руковању оружјем.

На то му барон Питнер пружи свој револвер, пошто га је претходно испразнио, и рече селачу нека га отвори.

Селак, прихватајући пружени револвер, Загледао је револвер са свију страна, а то је барона, мислећи да се селак не умје снаћи, јако увеселавало.

„Када бих имао ножа, лако бих!“ рекао је селак одајући се тиме да зна састав оружја, што барону ни мало није годило.

Барон је прихватио револвер и наставио пут, а кад је дошао до прве војничке постаје, којих, хвала Богу, у овим земљама има више но школа, наредио је да се селак ухвати и везан дотјера у Мостар, што је с мјеста и извршено.

Сиротог селача ено још гдје труне у мостарској тамници.

Тако се у овим земљама шири „благостање“!

„Аустрија скрстила руке“

Још никако не престаје дрека аустријска штампа противу српског наоружања, а из Сарајева нам јављају:

Железничка пруга Сарајево—Вардиште—Увац заузета је само превозом војске, муниције и потребних ствари за комору. За петнаест дана овом пругом неће се примати путници и роба. Говори се, да долази велика војска и муниција.

Како је у Сарајеву

Из Сарајева нам јављају: Овдје се налази велика војска. Сарајевом патролирају војничке групе, а два топа стоје у приправности. Чим дође вече, сав се саобраћај прекине. Зулуми над српским живљем никако не престају. Дивних „културтрегера“!

Поглед по свијету

Избори у Италији. Талијанска комора распуштена је прије него јој је истекао рок. Зато су наређени били нови избори, који су извршени прошле недјеље. Талијанска комора била је распуштена због тога што се Тигони прибојавао, да нема у комори већину, те је био дао председнику министарства Болитију оставку, али је овај није хтио да уважи него је наредио да се комора распусти и да се распишу нови избори. До сада је влада имала у комори 343 својих посланика, док је целокупни број посланика 508. Судећи по досадањем резултату избора влада ће и сад имати исти број посланика. Ужих избора има да се изврши на 41 мјесто. Занимљиво је истаћи да од 1848, г. ни једна скупштинска периода није до краја извршена, него се прије рока комора распуштала.

Отворење царевинског вијећа. Прошле недјеље је отворено царевинско вијеће у Бечу. За председника је изабран др. Патај. Још у тој првој сједници дошло је до бурних сцена. Држао је говор председник министарства о спољној политици, али чешки радикали дигосе такву вику, да се говор Бинертов није чуо и ако је говор држао по сата. Вика је била паклена, те је сједница завршена одмах послједије министрова говора.

Рат у Америци. Како јављају из Мексике, Јужне Америке, између република Никарагуе и Ел Салвадора букнуо је рат.

Дневне новости

Дан смрти Књажевића Стевана. У недјељу 1. ов. мјес. навршила се година дана од смрти Књажевића Стевана. Тијем поводом походили су гроб младога покојника родитељи Књаз Мирко и Књагиња Наталија, који су на гроб положили вијенац, и на мјесту, гдје су сахрањена њихова мила два сина, провели су кратко вријеме у топлој молитви. Са Књазом Мирком и Књагињом Наталијом били су дошли и Књаз Нашљедник и Књагиња Милица, и Књагиња Ксенија и Књаз Петар. На гробове својих синоваца Књаз Нашљедник и Књагиња Милица такође су положили вијенац.

Истог дана положила је на гроб Књажевића Стевана прекрасан вијенац од природнога цвијећа и г-ђа Милка, супруга дипломатскога заступника Србије, г. Јована М. Јовановића у име и по наредби Њ. Кр. В. принцезе Јелене од Србије.

Парастос Књагињи Зорки. Данас у 11 час. прије подне био је у катедралној манастирској цркви парастос за покој душе Књагиње Зорке, блаженопочивше супруге Његова Величанства Краља Петра. На парастосу су присуствовали Књаз

Господар, Књаз Престолонашљедник и Књагиња Ксенија и многе угледне личности из наших високих кругова као год и дипломатски заступник Србије г. Јован М. Јовановић са госпођом.

Пропутовали. Враћајући се са српске скупштине у Скопљу преко Цетиња су пропутовали г. г. Милан Цемовић, школски надзорник, народни посланик за беранску област и члан Централног Одбора и Милић Дабетић, учитељ и народни посланик из Берана.

Из Митрополије. У недјељу 1. овог мјесеца у Катедрали Митрополије био је произведен за протопрезвитера Душан Петровић, парох подгорички. — Честитамо!

Изазивање. Ономад је доловила аустријска флота под Спич са неколико пароброда, пуних војске. Пред Спичом се флота зауставила, те су одмах спуштене барке и направљени понтови за искрцавање војске. Пошто се велика количина исте и искрцала на обалу, наређено је било да се поново врати и укрца. За тијем је флота са паробродима и војском отпловила према Боки.

Босанска депутација у Лондону. Из Лондона телеграфишу: Овамо је стигла једна босанска депутација, која се састоји из три лица: Матијевића, Атанасија Шоле и Радуловића да заинтересују енглеско јавно мњење о приликама и аустријској управи у Босни. Они су изјавили да је у Босни и Херцеговини стање врло рђаво и да ће Босна и Херцеговина у случају рата стати на страну Србије и Црне Горе.

Политова интерпелација. Г. др. Михаило Полит интерпелисао је у пештанском парламенту министра председника о спољној политици. Он је питао: да ли српски одговор задовољава аустро-угарску владу; да ли ће министар председник уложити свој уплив, да се састане конференција велевласти и хоће ли нарочито Аустро-Угарска сама примити иницијативу за састав те конференције; и да ли ће та околност, што ће Русија подупирати Србију и Црну Гору добровољцима бити за Аустро-Угарску casus belli, а за Њемачку casus foederis. Када је г. Полит у интерпелацији нагласио да је дозвољено дискутовати о праву Србије на Босну подигла се силна вика противу њега, а председник је напоменуо, да ће због тога посланика позвати на ред.

Талијански официри. Аустриској штампи није додијало њено силно интригирање противу слободних српских земаља и поред свега тога што јој до сада није никакве користи донијело, него свој занат тјера и на даље. Сада би хтјела својим измишљеним вијестима да баца сумњу и на саму Италију, доносећи како су у Црну Гору дошли многи талијански официри, којима је задатак да обучавају наше војнике у руковању топовима, а да је један од тих тобожњих италијанских официра деташиран нашој пограничкој стражи. Држимо, да је излишно да побијемо овакве прсте измишљотине, јер је и сувише провидна тенденција аустријских листова.

ПРИВРЕДА

Чистите воћњаке од гусјеничких гнијезда. — Прошле и претпрошле године сатрле су гусјенице, а највише у ријечној и љешанској области, воћњаке на многе стране. Обрстале су воћке, па кад нестале листа, који је и по други пут избијао, пређоше и на шуме, да и њих оголе и обрсте. Не само да су уништиле род за ту годину, но су осакатиле воћке и за годину двије. Сад је право вријеме, да се прионе на требљење воћњака, па и дивљих воћака и жбунова по утринима и атарима. Сад земљорадници имају највише слободног времена, да спасу род воћњака. Не вриједи што ће један и други очистити свој воћњак. Треба сви сложно да приону те да воћњаке очисте. Не треба да чекају, да их власти, на основу закона о томе, нагоне на тај посао и да их кажњавају. Нека би се као празник дрвосађења заведе и празник — „дрвотребљења“ од гусјеница: да једнога дана цео један воћарски крај сложено скочи и прионе да воћњаке очисти. Нека би општински, црквени и школски одбори, нека би свештеник, учитељ и државни економ предњачили и рјечју и дјелом у томе послу. Гусјенице су се размијеле и по пољевима и по зидовима вајата и стаја, по трњаку и међи, да се завију и изведу у лептире и да ови снесу јаја у она мала паучаста гнијезданца од неколико скупљених листова на врховима грана и изданака, гдје се лијепо са свију страна виде и вјетровима и непогоди прокосе. Једно такво гњездо садржи 400—500 малих гусјеница, које ће се већ у скоро извести и измиљети да зачетке лишћа и цвјетних пупољака нагризају и сатиру — обрсте. Једина помоћ је, да се сада сва та гнијезда с вршцима гранича полове, сакупе и спале. За то има ножица, које се нагакну на дугачку мотку, па се свака гранича с гнијездом гусјеничким одсјећи може. Или направи себи гвоздену дугачку раклицу, притврди је на другу мотку, па увијати и откидати граниче с гњездом. Има и малих лампица помоћу којих се гнијезда, горе на врху, спалита могу. Сва одсјечена или откинута гнијезда ваља брижљиво скупити и спалити. Предупредити је боље но лијечити! Чистите воћњаке! Пријатељи народни настаните, да се на-

ПОДЛИСТАК

Школско и домаће васпитање

У школском и домаћем васпитању с обзиром на наше специјалне прилике и околности

од

Ник. С. Минића

наставника

(3)

Безгранична њежност и љубав матере према дјецу, као и њена материнска оданост, која иде до самопожртвовања, благотворено дјелује на њежну и осјетљиву душу дјечију и прожњајући свином љубављу цијелу природу њихову, ствара најпогодније услове, да се моралне клице развију и ојачају. На тај начин материнско срце, чији сваки откуцај исказује неизмијерну љубав према дјецу, усађује још за рапа најнежнија и најчистија осјећања у душу њихову, која се, непрекидном бригом и старањем, све више развијају и усавршавају. Отуда је сасвим природно што се код дјете први рефлекси љубави јавља према матери, па се од ње преноси и шири па даље породичне кругове, чему и мати ионајвише доприноси. Она својим утицајем ствара хармониску осјећања међу свима члановима породице и стара се да међу свима члановима овлада зајамност саосјећања симпатије и љубави. Она то постизава на тај начин што се према сваком свом дјетету односи с подједнаком љубављу, одређујући сва-

ком тачан положај у породици и регулишући његов однос према осталим члановима породице.

Отац својом озбиљном и строгом природом згодно допуњује матер. У оцу сви чланови породице гледају највећу власт, он је за све чланове а нарочито за дјecu највиша и најугледнија особа, умјед чега ауторитет очев буди код дјете страхопоштовање, које не смије бити засновано на страху и роцкој погнучности, већ на љубави и захвалности према својем хранитељу и заштитнику цијеле породице. Претерани страх и погнучност унија самосталност и вољу, а развија сервилну и роцску природу, која је готова да и најслабијим утицајима са стране подлетне. Такве индивидуе понијају се према јачој вољи као треча према вјетру. Отуда је потребно да мајка својом благом природом умјерава претерану строгост очеву, исто тако као што и отац на другој страни спречава штетне пошљедице претјеране материнске љубави, која би дјecu могла одвести на рђав пут, јер им мати у свој претјераној љубави често пута допушта и оно, што им се у интересу доброд васпитања не би смјело допустити. У тој супротности очеве и мајчине природе најбоље се огледа њихова различна улога у васпитању, те се с обзиром на те различите особине њихове природе с разлогом вели: да је мајка срце породице, а отац глава породице.

Још је веома важан однос браће и сестара у породици и за то ћемо и њега у кратко прегледати. Дјеца су подједнако погнучна оцу и матери, а међу собом су у главном равноправна. Тај однос равноправности родитељи могу у неколико измјенити, ако се разлике у годинама дјете веома осјетне. Само за ту промјену односа морају бити преудне године дјечије, ипаче је свака друкчија промјена неприродна и штетна. Обично родитељи дају много већа права мушкој дјечи, одликујући их у свакој прилици и већом дажњом и већом љубављу од женске дјече, која тије бивају занемарена и пошљена и ако често пута и узростом и годинама стоје над мушком дјецом. Јако је увидјети да такви неприродни и ненормални односи постају извор многим рђавим навикама и пороцима, који бивају од неогледно штетних пошљедица за морално развиће дјечије. У таквим околностима дјеца обично постају свирепи и необуздани и то у толикој мјери да чак и самим родитељима остају непокорни и непослушни. Таква дјеца обично су изгубљена за морално развиће, јер својом дрском и арогантном природом одбијају сваки бољи утицај и остају за свагда разбудана и неваљала. Пошто у главном цијело доцније васпитање базира на тим првим утицајима у породици који кроз цијел живот остају најтрајнији и најјачи, то је неопходно да родитељи буду веома пажљиви и опрезни у свом првом поступању према дјецу. Родитељска љубав мора се подједнако рефлектовати у сваком њиховом дјетету, ако родитељи желе, да се међу дјецом развијају еријачни и витални односи најнежније братске и сестринске љубави. У том случају љубав дјечија иде до најдаљних граница, стварајући најчистију и најидеалнију љубав дјечију. Под утицајем те узамне љубави код дјете се бар за прво вријеме развијају приближно исте мисли и осјећања везујући се у једну складну и хармоничну цијелу, која спаја дјecu неодољивим везама кроз цијел њихов живот. На тај начин прегледали смо све односе на којима се заснива једна идеална породица, која чини најважнији предуслов за морално васпитање, јер она ствара прве моралне импулсе и подстицаје, која као црвени конјачи остају кроз цијело доцније васпитање. У прошлом одјељку представљена је радња једне идеалне породице у свима њених главних формама и одржава је њена важност и њена велика улога у васпитању, као претходнице у првим моралним поступањима дјечијим. Али породица није само прва учитељица у моралу, већ она остаје и на даље као главни и најактивнији фактор кроз цијел период васпитања, само што директивну у доцнијем васпитању предузимају школски чиниоци, а породица и на даље остаје као њихов најважнији сарадник и помагач.

(Наставиће се.)

ши воћни крајеви користе зимском доколицом и да спасу овогодишњи род својих воћњака!

Народно здравље

Тровање бавром. Код нас је много бакрених судова, па ако се добро не казалишу могу бити по здравље опасни. Бавром је отров — а ако не тако јак као што то обично свијет мисли — па се код нас почетиће десе случајеви, да се које чељаде или читава породица бавром отрује (зобакри). Нарочито се то дешава у оних приликама, гдје се у бакре, а рђаво каламане суде оставља што кисело (паприке, краставице, кисело купус, кисело млијево), или ако се кисела јела у бавроном суду кувају (црвени патлициани).

Бавром отроване особе осјете у устима неки чувноват и необичан кук (као да уста куна и геракне) и метални мирис. Отров их мучи и тјера на блување, па доиста почну жестоко блувати махом неку заставу или мору тежност. Уз то се туже на врло јако чулање у кријенима и завијање у жељудцу. Тјера их јаче и вапоље, а по некада између крване изметине.

Ако се (на иначе здравом чељадету) јаве ти знаци, а постоји сумња на тровање бавром, онда ваља одмах гледати да болесник што више отрова избљује (дражити га на блување). Ваља му одмах (у већој количини) дати загријане воде, у којој је размучено бјеловине од јајета, али само тако, да се од топлоте не згруша. Добро је дати и меда и мајола — опет све повисе. Из апотеке може дати «правна магнезија». Не смије се дати маст или жетив (уље).

Гдјекада су бакрени судови баш онда опасни, кад су каламане, јер и калај може бити отрован, ако је сувисше мијешан с оловом.

Отров дувана. У новије доба чињени су тачни научни опити с дјетином дувава и његовим најглавнијим отровом — никотином. Тим опитима доказано је, да човек, који попуши 10 обичних цигарета, из њих у своје тијело прими (ресорбује) 10—14 милиграма никотина, а то је много. Ако се узме, да код нас има пушача, који на дан попуше и по 50 цигарета, и да их има, који тако тјерају годинама, онда се не смијемо чудити, ако им тијело под утицајем тог отрова оболит.

Губитак крви. — Обично се рачуна, да у тијелу одраслог човека има толико крви, колико је тринајести дио његове тјелесне тежине, а у тијелу поворођенчета деветнаести дио. Ако рачунамо да је одрастао човек просјечно 63 кг тежак, а поворођенче 3 кг, онда би одрасло чељаде већ осјетило несташницу крви, ако би од ње изгубило 1200—1600 гр., а поворођенче 40—53 гр. Изгуби ли одрастао човек 3200 гр. крви, а поворођенче 100 гр., онда већ наступа смрт.

Бирај жину. — Немачки физиолог Бунге савије тује сваком мушкарцу, који је здрав а хоће да има и здрав пород ово: 1. Да не узме дјевојку, коју није њена рођена мајка дојла. — 2. Да не узме дјевојку из јектичане породице. — 3. Да не узме девојку из породице, гдје је било душевних или живчаних болести. — 4. Да не узме кћер пијанице.

Књижевност

Васкрсење. Пошљедице анексије Босне и Херцеговине оставиле су трага и на нашу књижевност. То нам показује Нутићев позоришни комад „Хаџи Лоја“, а о томе свједочи и најновија збирка пригодних pjesама Милорада М. Петровића „Васкрсење“ У њој су осам pjesама, а све су посвете појединим пријатељима pjesничким из свију крајева Српства, намијењене оним српским крајевима, у којима су поникли они, којима pjesник своје pjesме посвећује. То су pjesме: Молитва, која говори о Херцеговини; Устајте мртви, која говори о Србији; Васкрсајте, која говори о српској Троједници; Васкрсење, која говори о васкрснућу српске славе; Далматинац, која говори о српском Приморју; Бог да прости, која говори о Косову и Ст. Србији и Македонији; Моја Домовина, која говори о Босни; и Књажев дар, која се бави Црном Гором. На ову пошљеду, а иначе најљепшу у овој збирци, pjesму нарочито ћемо се зауставити. У њој pjesник износи како Књаз нуди сто цекина ономе ко надбаши и надскачи једног Зећанина, нашта му се јавља један дјетић, који прима на се, да учини све то, али награде неће. И док је дјетић то говорио, очи су се његове зауставиле на два ханџара Књажева, што и даје повода Књазу да га њиме обдари и да изјави, да је увјерен да су сви Црногорци јунаци и ратоборци. Пjesма је писана врло лаким, лијепим и течним стиховима, да се необично лако чита и могла би одлично да послужи за декламацију. Ову најновију збирку патриотских pjesама Петровићевих, проткану тенденцијом српског васкрснућа, свакоме топло препоручујемо, а нарочито нашој омладини. Њу би требало свака наша школа и читаонице да има. Цијена је 60 пара.

Авдина Споменница. Пошто су многи пратили спискове о скупљеној преглплати на Авдину Споменницу, то им се јавља да

прате и новац, јер књиге, које стижу за неки дан, неће се слати никома који није унапријед новац положио.

На жртвеник отаџбине

Није готово никад дошло до таквог грозног националног боја, него што је, прије стотину година, дошло када је непобедима Наполеонова војска навалила на Шпанију, да и тај крај Европе подчини. Тада је и сам Наполеон уочио да не стоји војник према војнику, него да је и цио народ: старци, жене и дјеца готови да своје животе положи за слободу своје земље.

Како је одушевљење у Шпанији било најбоље ће се видјети из ове епизоде:

„Једне ноћи присјело је седам француских коњаника у једно село у Андалузији у околини Кас Кабеса де Сан Жуан, те су, по обичају, плјијенили све што им је под руку дошло. Најпослије провале у вилу неке одличне породице. Домаћица, једна од најљепших жена у околини, примла их је, и поред све њихове бруталности, врло лијепо. Лијепим ријечима ласкала је она елеганцији њиховијех мундира и увјеравала их како обожава Французе. Сви ти комплименти годили су војницима. За час била је на столу приређена обилна вечера и шампањ. Лијепа домаћица присуствовала је гозби увесељавајући госте својим духовитим шалама. Најзад подиже чашу, испије је до дна, наздрављајући:

„Al rey Don José!“

— Затим је пила у част француског народа.

У сусједним одајама лијепе Андалускиње играла су се њена дјеца: три дјетића и осмогодишња прекрасна дјевојчица. Француски војници затражише да и дјеца присуствују гозби, а као разлог наведоше то, да се осигурају да ли нијесу можда јестива зачињена отровом.

Андалускиња на ову примједбу преблједи, али не могаде на ино а да госте не задовољи.

Послије неколико тренутака за трпезом су сједла и њена дјеца, а у Француза бијаше свака сумња ишчезла.

Лијепа домаћица узе у руке мандолину и уз њу стаде пјевати народне pjesме, што је војнике до одушевљења довело. Стојећи су слушали њено пјевање и одобравањем га пропраћали.

Али њихово весеље није дуго трајало. Лијепо лице њихове домаћице стаде блједити, очи јој се кочити, а мандолина се исклизу из њених лијепих руку.

Скупљајући пошљедњу снагу, она се једва довуче до стола и прихвати се чаше. Од силних болова руке су јој се грчиле, а вино се из чаше просипало. И подигнув чашу, она наздрави што је могла јаче:

— Нашем краљу Фердинанду!
Уснице јој помодрише, а на уста јој покуља бијела пјена.

Војници су били запрепашћени.
— Al rey Ferdinand! викну понова она: Muerte a los Franceses! (Нашем краљу Фердинанду! Смрт Французима!)

И она се стропошта на мраморни под и, злобно смијући се војницима, добаши получујно:

— Лопови и хуље француске, отрованите! Али и ја и моја дјеца умријећемо с вама. Да живи Шпанија!

И за неколико тренутака она је била мртва.

Војници стадоше да вичу за помоћ, али залуду: отров је дјеловао брзо.

Њих су нашли мртве крај лијепе Андалускиње и њене дјеце, коју је ова патриоткиња принела на жртвеник отаџбини...

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Унаказила лице. У Лондону врло лијепо увати каријера лијечника за љепоту којима је задатак да отиравају и пољешавају лица младих госпођа, које већ нијесу оладе.

Једна од најмодеријих докторица љепоте бијаше госпођа Аугуст, која је изјавила по разним рекламама, да је кадра избрисати с лица сваку несавршеност и сваку бору.

Пред неколико дана прибјегла је помоћи и мудрости те докторице врло елегантна госпођа именом Хит, која је хтјела да јој се острани с лица неколико пјега које су јој оставиле неке болести.

Докторица је за операцију затражила лијепу свотицу од 8000 круна, које јој је дама смјеста исплатила. Докторица је обвила њено лице с неком текућином која ју је страшно пекула и сажигала до несносности. Непосредно за тим натекао јој је нос даме веома необично, а из отеклине се идућег дана развило жестоко умалење, за које лијечници изјавише

да потјече од неке жестоке текућине. Госпођа је затражила помоћ од многих лијечника, али су сви могли само изјавити, да је њен нос потпуно и за увијек униран, јер да је упалење у месу издубило једну руну. Тада је госпођа Хит подигла парницу против докторице, и ова је била осуђена да исплати 25.000 круна одштете. Та је парница побудила у лондонским круговима најживљи интерес, јер су жене, које траже помоћи и мудрости доктора и докторица љепоте у Лондону врло многобројне.

Њен пријесто. Гиздава и окретна, умјешна и усужна допирала је свуда гдје и човеково око — све му је она собом заклањала и у свему му себе представљала: кроз њу је небо гледао, с њом је по земљи ходао. Али је то њој било мало; тражила је она себи станиште стајније и сигурније. И почела је служити човеку: на уста му лјетјела, на лицу му се пела, на врат му сједила... Служила га је предано и користила му много, а он се све више навикавао на њу и дошао је докле да није могао живјети без ње. Тада је она ликовала и ишла даље. Уче му у очи, у срце, у душу, па ту начини пријесто за себе. И она завлада у мјесто да служи. Од осјећања и утисака човјекских начиније је узде за њега. Слободан човјек постао је привезан и бесвјесан због ње и он данас држи да вјерује у оно, ушта не вјерује, да воли оно што не може да воли, да живи за оно зашто не живи; она влада њиме и свијетом кроз њега. И данас свијет као да једино ради не постоји: свако је цијени, његује и клања јој се. Само зашто јој даде тако лажно име — **лаж?**

Срећан родитељ. Лист „Хесперија“, који излази у Атини (у Грчкој), доноси у једном од пошљедњих својих бројева слику једне сретне породице. На слици је насликан један сиједи енглески свештеник са деветоро своје дјеце, као оно Југ Богдан са својих девет соколова, девет Југовића — један читатељ тога листа примећује уз ту слику ово: „Лијепо је имати од срца породе, а особито ако човек иначе добро стоји. Ја сам се упознао са једним грчким свештеником са Еубеје. Старцу је деведесет година и зове се Папанастазне Антонопулос. Ма да је тако стар, држи се још увијек добро и често иде пјешнице до оближње вароши Киме, да одслужи литургију. Сиједи свештеник ради поред црквених и своје домаће послове. Једанпут сам га затекао, како је загнуо мантију и поправља авлиски ѕид. — Бог га је благословио с четрнаесторо дјете, од којих су десет живи, а четворо је умрло. Један му је син свештеник, један љекар, двоје учитеља, а остали су ратари. — Старац има педесет и петоро унучади, а двадесет и троје праунучади.

Јевтиноћа и напредовање у Кинеској. Земља, у којој људи могу најјевтиније да живе, јесте Кинеска. О томе нам прича у-талијанском листу „Лавор“ др. Вовани Вика, који се недавно вратио са свога пута кроз Кинеску ради проучавања тамошњих прилика. У земљи мандарина даје се живјети врло јевтино. Др. Вака са својом пратњом, која је бројала на 10 људи, становао је у једној гостиони мјесец дана и за стан и за јело за све њих платио је само 400 круна. У првим гостионама плаћа се за собу само 40 пара, а према јевтиноћи соба јевтино је и све остало. Једно јаје не кошта ни пуна пара, а за пиле се плаћа 24 паре. — У Кинеској и просвјета напредује диновским корацима. Грлина је разлика између данашњих тамошњих прилика и оних од прије 30 година. Кинез данас поштује европску просвјетљеност и труди се, да је и сам присвоји. И то му одлично полази за руком, па је још и савршава. Данас око подруг хаљаде младића из кинеских угледних породица уче се на европским свеучилиштима. Још више их просвјетљују јапанске велике школе. Манастире у Кинеској свугдје су претворили у јавне школе. У Кинеској скоро свака зна да пише и чита. Кинези имају данас 200 великих дневних листова. Железничка им се мрежа из дана у дан повећава, а брзојавне жице су већ прокрилиле тако рећи читаву државу. У већим градовима, нарочито оним крај мора, има телефон и електрично освјетљење. Кинеска је сама теллика као западна Европа и опет се тамо записма плаћа поштарине само 4 паре, а за карте дописнице само 2 паре. Међер су Кинези, које ми овдје радо исмијевамо, у многото далеко одмакнули од нас просвјетљених Европљана!

Часовник са једним точком. До сада су се часовничари трудили, да часовник начине што мањи и у томе су већ толико успјели, да данас има часовника толикних, колико зрно од пасула. Ну слабо су настојавали на томе, да машинички часовника начине што простијим. Сада јавља један енглески стручни лист, како

је један часовничар у Калифорнији дупла главу о томе и уснио је толико, да најзад начинио часовник са шиглицом једним точком. Тај један једини точак управља часовником. Точак покрећу три челичних чворића по плочи, која је уградена као звучачи точак. У машини нема ниједног челичног витопера и то најбоље код оног часовника, јер ради тога ради повзданије по часовници старе машине. Општа је тужба била на старе часовнике, да се зато кваре брзо, што се челични витопери врло лако крше. Ако се овај изум калифорниског часовничара и у пракси покаже добрим, он ћемо моћи имати часовник, што се и да не кваре.

Млијеко и лице. Сад је сасвим доказано, да је за лице најбоље и најздравије кисело млијеко. Без икакве велике процедуре треба намазати лице увече обичним киселим млијеком. Треба да тако стоји цијеле ноћи, а и сјутра докле год могуће држати. Млијеко ће се на лицу окорети и треба га млаком водом опрати. Млијеко даје лицу меку кожу, и што је главно, отклања „флеке“ са лица. Ово је врло лак и користан начин, да се лице уљеша. Кад већ неко хоће да је љепши онда је боље и ово нешкољиво средство, него сирицика и друга отровна средства која шкоде временом.

Племе које изумире. Млади научњак свеучилишта у Дорпату др. мед. Е. Ландао научно је истраживо Ливадијско племе, које изумире. Већ се је Рудолф Вирхов занимао за Ливадијце с антрополошког гледишта, ну он је могао да само 17 ливадијских при закопавању нађених лубава и кости истражи. Др. Ландау је напретив на лицу мјеста истраживао, и учинио више фотографских снимака. Најприје је установио, да племе Ливадијаца заиста постоји, па ма како се то порицало. У свему имаде 2500 људи; то је остатак некад тако ратоборног и знаменитог народа. Највећи је дио тог народа пао у боју с Летејцима и Естенјанима, као и у ратовима, што их је водио под њемачким витезовима. Томе су још надошле гладне године, те куга год. 1710., која је похарала знатан дио народа. Ливадијци насељавају дванаест села, којима су имена чисто ливадијског порјекла. У свакој породици налази се једна на ливадијском језику штампана књига, Матејево еванђеље. Сваки Ливадијац познаје не само своје властито порјекло, већ и оно свих осталих.

ЈАВНА ЗАХВАЛА

И овим путем захваљујемо свима нашим пријатељима из унутрашњости и са стране, који нам било телеграфски, било писмено изволише честитати вјенчање.

Подгорица, фебруара
Споштовањем
Јелена и Ђорђе Радојковић

ПОЗИВ

на упис

III кола акција Прве Никшићске Штедионице

На основу решења IX редовне главне скупштине акционара Прве Никшићске Штедионице одржане 30 јануара 1909 године, отвара се почев од 2 фебруара 1909 године.

Упис на III коло од 2000 акција по 100 круна

При упису полаже се на име уписане по 1 круна од сваке уписане акције. Уплата се врши по степено у недељним оброчица I по 50 пара рачунајући од 1 јануара 1909 год.

Упис се врши сваког радног дана код Прве Никшићске Штедионице у Никшићу и њених филијала у Шавнику и Велизљу.

Уписнину и уплату треба слати поштанском упутицом или полагати за рачун Штедионице једним новчаним заводима.

Никшић, 31 јануара 1909 год.

Прва Никшићска Штедионица

У издању потписане књијаре изашла је из штампе и разашће се *Читуља* (Помяник) живицих и усопних браћих наших, коју је одобрила Високопречасна Консисторија Цетињска под бројем 1931 од 9. маја 1908. године.

Читуља је штампана на најфинијој штампалој хартији, укоричена у тврди марокин корицама, а уз то украшена са двије врло укусно израђене иконе Христа Спаситеља и Мајке Божије.

Читуљу треба да има сваки православни парохијски дом, јер је ова једина да може достојно послужити за помен наших умрлих предака, а цијена јој је врло незнатна и то само 50 пара; препродавач добијају 20% понуста.

Читуља се добија код Г. Коста Станића, књијара у Подгорици, преко доличних свештеника и учитеља и код поштарског издавача на Цетињу

Споштовањем
Књијара П. М. Калуђеровића